

Statenvoorstel 68/17 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 30 oktober 2017

PS-vergadering :

Onderwerp

Procedure wensen en bedenkingen inzake oprichting Valorisatiefonds
Brabant

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4161014

PS: 4262729

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Met ons Bestuursakkoord "Beweging in Brabant" 2015-2019 zetten we in op innovatie en economische structuurversterking. We investeren in de ondersteuning van het innovatieve MKB en startups, omdat innovatie belangrijk is om onze economie sterk te houden en te blijven ontwikkelen.

Op dit moment worden Brabantse startups ondersteund door zowel de BOM als de drie Brabantse valorisatieprogramma's: Starterslift, Ondernemerslift+ en Bright Move. Een belangrijk onderdeel hierbij zijn de zogenoemde proof-of-concept en preseed fondsen van de valorisatieprogramma's, waaruit leningen worden verstrekt aan startups. Op de website van de provincie staat informatie over de valorisatieprogramma's en over financieringsinstrumenten voor innovatief MKB en startups (<http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/economie-en-werk/valorisatieprogrammas.aspx>)

Aangezien de zesjarige looptijd van de valorisatieprogramma's binnenkort eindigt, hebben we in ons bestuursakkoord (<http://www.brabant.nl/politiek-en-bestuur/bestuursakkoord-2015-2019.aspx>) aangegeven dat werkbudget is gereserveerd om een vervolg op deze programma's mogelijk te maken en zo de ondersteuning van de starters te continueren.

Op deze manier bouwen wij een nieuwe toekomstbestendige organisatie voor startup ondersteuning in Brabant, gecombineerd met een fonds voor (zeer) vroege fase financiering (Proof-of-Concept- en Preseed leningen).

Dit gaan we doen langs de volgende twee lijnen:

- 1) *Brabantbreed programma voor de begeleiding en ondersteuning van startups*: de provincie is één van de partners in dit programma en is van plan om een financiële bijdrage te verstrekken om dit mogelijk te maken.

Dit betreft voortzetting van bestaand beleid in een bredere samenwerking en hier willen we uw Staten over informeren.

- 2) *Brabantbreed valorisatiefonds*: we hebben het voornemen om vanuit de provincie een nieuw Valorisatiefonds op te richten voor het verstrekken van leningen aan startups en € 10 miljoen in te brengen in dit fonds. In dit Statenvoorstel informeren we uw Staten over dit voornemen en geven we u de gelegenheid om wensen en bedenkingen te formuleren.

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4161014

PS: 4262729

Het voorstel

Eventuele wensen en bedenkingen kenbaar maken conform artikel 158 provinciewet met betrekking tot het voornemen van GS om een Valorisatiefonds Brabant op te richten met een initiële inleg van € 10 miljoen, waarbij het fonds wordt ondergebracht in een zelfstandige fonds-BV.

Aanleiding

Begeleiding en financiering van innovatief MKB en startups

Als provincie Noord-Brabant willen we een top kennis en innovatieregio in Europa zijn. Het innovatieve MKB en startups spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van nieuwe innovaties, het vernieuwen van de Brabantse economie en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. In Brabant zijn innovatieve ondernemers geconcentreerd rondom zes topclusters en de cross-overs daartussen: High Tech Systemen & Materialen, Life Sciences & Health, (Agro)food, Biobased economy, Maintenance en Logistiek. Om de kans op succesvolle innovaties te vergroten, faciliteren we het innovatieve MKB en startups. Dit doen we o.a. door het financieel mogelijk maken van:

- 1) Begeleiding en ondersteuning van innovatieve ondernemers (business development) via de BOM en de Brabantse valorisatieprogramma's;
- 2) Financieringsinstrumenten voor het innovatieve MKB en startups, zoals: het Innovatiefonds bij de BOM, de proof-of-concept en preseed-fondsen bij de valorisatieprogramma's.

Zie voor meer informatie: (<http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/economie-en-werk/valorisatieprogrammas.aspx>)

Totstandkoming en doel van de valorisatieprogramma's

De drie Brabantse valorisatieprogramma's - Starterslift, Ondernemerslift+, Bright Move - zijn regionale consortia die zich richten op versterking van het valorisatieproces. Dat wil zeggen: *het beter en sneller benutten van publiek gefinancierde kennis, zodat dit tot economische en maatschappelijke meerwaarde leidt.*

In heel Nederland zijn in 2011/2012 dertien van deze regionale valorisatieprogramma's tot stand gekomen met een looptijd van 6 jaar. Het Rijk heeft per programma maximaal € 5 miljoen subsidie toegekend vanuit de landelijke valorisatieregeling. De provincie Brabant heeft destijds in totaal € 10 miljoen aan cofinanciering beschikbaar gesteld om de drie Brabantse valorisatieprogramma's mogelijk te maken.

Positieve evaluatie van de Brabantse valorisatieprogramma's

In 2016 zijn de drie Brabantse valorisatieprogramma's tussentijds geëvalueerd in opdracht van de provincie. We hebben uw Staten in oktober 2016 met een Statenmededeling (documentnummer PS 4099674) geïnformeerd over de uitkomsten van deze evaluatie:

<http://www.brabant.nl/search/brabant?q=PS%204099674>)

Hierbij kwam naar voren dat de valorisatieprogramma's een flinke impuls hebben gegeven aan ondernemerschapsonderwijs, alsmede dat ze uiteenlopende initiatieven tot stand hebben gebracht om kennis beter te benutten. We zijn van mening dat na deze impuls de kennisinstellingen nu zelf aan zet zijn om hier een vervolg aan te geven. Dit vanuit hun reguliere kerntaken: onderwijs, onderzoek en valorisatie. Daarnaast hebben we gezien dat de valorisatieprogramma's een waardevolle rol spelen bij het begeleiden en financieren van startups. Tot en met 2015 werden circa 150 leningen verstrekt voor een totaal bedrag van bijna € 11 miljoen. De ondersteunde startups realiseerden tot en met 2015 een additionele omzet van € 118 miljoen en een kleine 1100 arbeidsplaatsen.

Vervolg op begeleiding en financiering van Brabantse startups

We vinden het belangrijk dat Brabantse startups ook de komende jaren, na afloop van de huidige valorisatieprogramma's, in aanmerking kunnen komen voor begeleiding en financiering. Op die manier wordt de continuïteit gewaarborgd. In de evaluatie van de valorisatieprogramma's is opgemerkt dat er nog kansen zijn voor verbetering, namelijk:

- Tot stand brengen van vergelijkbare aanpak bij startup-ondersteuning;
- Meer samenwerking tussen de valorisatieprogramma's en met de BOM;
- Uniforme financieringsvoorwaarden bij het verstrekken van leningen.

Naar aanleiding van de aanbevelingen uit de evaluatie, hebben we stappen gezet om Brabantse startups ook de komende jaren te faciliteren:

- 1) *Brabantbreed valorisatieprogramma voor de begeleiding en ondersteuning van startups: Samen met betrokken partijen – o.a. kennisinstellingen, BOM – hebben we gewerkt aan de inrichting van een nieuw Brabantbreed valorisatieprogramma voor de ondersteuning van startups, waarin de diverse partners nauw gaan samenwerken op basis van een Brabantbrede aanpak. Dit nieuwe programma komt in de plaats van de startup-ondersteuning vanuit de huidige drie valorisatieprogramma's. Ons college heeft de intentie om een financiële bijdrage te verstrekken om dit programma mogelijk te maken. Als bijlage treft u het plan aan voor het toekomstige Brabantse valorisatieprogramma.*
- 2) *Voornemen tot oprichting van Valorisatiefonds Brabant met een inbreng van € 10 miljoen door de provincie, zodat ook de komende jaren leningen kunnen worden verstrekt aan Brabantse startups. Onze onderbouwing bij dit voornemen om het Valorisatiefonds Brabant op te richten wordt hieronder toegelicht.*

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4161014

PS: 4262729

Bevoegdheid

De oprichting en uitvoering van het Valorisatiefonds Brabant betreft een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten.

Conform artikel 158, lid 2 Provinciewet wordt door Gedeputeerde Staten het besluit tot een deelneming - in dit geval oprichting van de Valorisatiefonds BV - pas genomen nadat uw Staten zijn gevraagd wensen en bedenkingen te formuleren.

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4161014

PS: 4262729

Doel

Het Valorisatiefonds Brabant oprichten met een initiële omvang van € 10 miljoen, zodat leningen kunnen worden verstrekt (zeer vroege fase financiering) aan startups om innovatieve producten en diensten te ontwikkelen en in de markt te zetten.

Argumenten

Eventuele wensen en bedenkingen kenbaar maken conform artikel 158 Provinciewet met betrekking tot het voornemen van GS om het op te richten Valorisatiefonds Brabant onder te brengen in en op te richten Valorisatiefonds Brabant BV.

- 1.1. Investeren in startups draagt bij aan economische groei en werkgelegenheid.*
- 1.2. Er is nieuw geld nodig om ook de komende jaren leningen te kunnen verstrekken aan startups.*
- 1.3. Het Valorisatiefonds is van belang voor een sluitende financieringsketen.*
- 1.4. Eén Brabantbreed fonds is efficiënter dan drie regionale fondsen.*
- 1.5. Een zelfstandige fonds-BV geeft flexibiliteit om aanpassingen te kunnen doen.*

Onderbouwing:

- 1.1. Investeren in startups draagt bij aan economische groei en werkgelegenheid.*

Het is van groot belang dat er kapitaal beschikbaar is voor startups, want zonder geld kan een startup bijvoorbeeld geen prototype bouwen om te bewijzen dat zijn idee te realiseren is. Private partijen - banken en investeerders - zijn vaak pas bereid te financieren, zodra dit bewijs is geleverd. In de hele vroege fase van innovatie door startups is sprake van een hoog risico, waardoor vrijwel geen private financiering kan worden gerealiseerd. Daarom pakt de overheid een rol om financiering in deze vroege fase toch mogelijk te maken. Uit de evaluatie van de Brabantse valorisatieprogramma's in 2016 bleek dat de ondersteunde startups tot 1 januari 2016 een omzet hadden gerealiseerd van € 118 miljoen en een kleine 1100 fte aan werkgelegenheid en deze cijfers laten een stijgende lijn zien. Het investeren in startups draagt derhalve bij aan economische groei en werkgelegenheid.

1.2. Er is nieuw geld nodig om ook de komende jaren leningen te kunnen verstrekken aan startups.

De fondsmiddelen die beschikbaar waren vanuit de valorisatieprogramma's zijn inmiddels uitgezet als leningen aan startups. Om de komende jaren ook leningen aan startups te kunnen verstrekken is nieuw geld nodig. Gebaseerd op de ervaringen vanuit de huidige valorisatieprogramma's verwachten we met een initiële inleg van € 10 miljoen vanuit de provincie de komende drie jaar circa 100 leningen aan startups te kunnen verstrekken.

1.3 Het valorisatiefonds is van belang voor een sluitende financieringsketen.

Onze provincie zet zich in voor een sluitende financieringsketen voor het innovatieve MKB, zodat ondernemers in de verschillende levensfasen van hun bedrijf financiering kunnen realiseren. Het valorisatiefonds richt zich op de vroegste fase van innovatie (proof-of-concept en preseed fase). In deze fase wordt door een ondernemer getest of zijn innovatieve idee daadwerkelijk realiseerbaar is, bijvoorbeeld door het bouwen van een prototype. Verder moet hij zich voorbereiden op marktintroductie. Financiering mogelijk maken voor deze fase is van cruciaal belang voor een sluitende financieringsketen, want als een ondernemer voor deze fase geen financiering kan vinden, dan kan hij geen bedrijf starten en komt hij dus ook niet toe aan volgende fasen.

1.4. Eén Brabantbreed fonds is efficiënter dan drie regionale fondsen.

Tot nu toe hebben de drie regionale Brabantse valorisatieprogramma's ieder hun eigen fondsen, met een eigen fondsbeheerder, een eigen investeringscomité en onderling verschillende financieringsvoorwaarden. Bij de evaluatie kwam naar voren dat dit efficiënter kan worden georganiseerd met een Brabantbrede aanpak. Derhalve willen we nu naar één Brabantbreed valorisatiefonds met één fondsbeheerder, één extern onafhankelijk Investeringscomité en uniforme financieringsvoorwaarden.

Het is de bedoeling dat de regionale fondsen worden samengevoegd bij dit nieuwe Brabantbrede fonds. Aangezien de fondsen van valorisatieprogramma's nog 4 jaar lang moeten rapporteren aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO), bespreken we per wanneer samenvoeging van de fondsen mogelijk is. We willen in elk geval vanaf 2018 werken met uniforme financieringsvoorwaarden en één Brabantbreed Investeringscomité.

1.5. Een zelfstandige fonds-BV geeft flexibiliteit om aanpassingen te kunnen doen.

Omdat het een nieuw instrument betreft, zijn wij voornemens het Valorisatiefonds onder te brengen bij een nieuw op te richten zelfstandige fonds-BV, zodat we in de eerste jaren voldoende flexibiliteit hebben voor inhoudelijke, financieel-technische of juridische aanpassingen. Wanneer we een andere partij, zoals bijvoorbeeld het Rijk, bereid vinden om eveneens geld in te brengen in het fonds en die partij stelt specifieke voorwaarden, dan kunnen we daar via korte lijnen op inspelen. Daarnaast willen we in het begin jaarlijks een kwalitatieve toets doen betreffende de werking van het fonds en de gestelde doelen, zodat

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4161014

PS: 4262729

zonodig bijsturing kan plaatsvinden. Als het instrument over enkele jaren goed is ingeregeld, kunnen we de afweging maken of het wenselijk is om het fonds meer op afstand te plaatsen.

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4161014

PS: 4262729

Kanttekening

Het op te richten valorisatiefonds zal slechts ten dele revolverend zijn.

Vanwege de zeer vroege fase van financiering en het daarmee gepaard gaande hoge risico zal het valorisatiefonds slechts ten dele revolverend zijn. Er zijn in Nederland nog nauwelijks ervaringscijfers beschikbaar betreffende de revolverendheid van fondsen in deze vroege fase. Vooralsnog houden we er rekening mee dat circa de helft van de startups geen doorgroei kent en daardoor leningen niet kan aflossen. Gebaseerd op de ervaringen van de afgelopen jaren verwachten we met een inleg van € 10 miljoen gedurende 3 jaar leningen te kunnen verstrekken aan startups. We zullen u via de reguliere P&C cyclus op de hoogte houden hoe dit loopt. Indien nodig zullen we na enkele jaren met een nieuw voorstel komen om middelen beschikbaar te stellen voor leningen aan startups.

Financiën

Gedeputeerde Staten zijn voornemens om initieel € 11,7 miljoen in te brengen in het Valorisatiefonds Brabant. Bij het bestuursakkoord is al besloten om geld te reserveren via de structurele begrotingspost MKB en ondernemerschap. Deze begrotingspost kan derhalve worden aangewend voor een inbreng van € 10 miljoen in het Valorisatiefonds voor leningen aan startups en de resterende € 1,7 miljoen voor fondsbeheer voor looptijd tot 2033.

Hiertoe zullen middelen vanuit 2019 (€ 4 miljoen) en 2020 (€ 3,7 miljoen) naar voren gehaald moeten worden. Deze wijziging zal bij slotwijziging worden verwerkt.

Europese en internationale zaken

Het Valorisatiefonds Brabant zal opereren binnen de Europese staatssteunregels. Het is de bedoeling om de leningen aan startups te verstrekken tegen marktconforme voorwaarden, namelijk door een rentepercentage te hanteren dat gelijk of hoger is dan de geldende referentierente op basis van de methodiek van de Europese Commissie (EC).

Indien het niet haalbaar is om staatssteun te voorkomen door het hanteren van een rentepercentage gelijk of hoger dan de EC-referentierente, dan zal het fonds alleen leningen verstrekken wanneer dat mogelijk is binnen één van de Europese vrijstellingen betreffende geoorloofde steun.

Planning

17 november 2017 : thema-bijeenkomst (informerend + oordeelsvormend)
1 december 2017 : besluitvorming in PS
12 december 2017 : besluit GS inzake oprichting Valorisatiefonds Brabant
Begin 2018 : Start Valorisatiefonds Brabant

Bijlagen

Businessplan Valorisatiefonds Brabant
Document "het Toekomstige Brabantse valorisatieprogramma"

Datum

10 oktober 2017

Documentnummer

GS: 4161014

PS: 4262729

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: mevrouw M. Wijnstekers, (073) 681 22 25,
mwijnstekers@brabant.nl, cluster Economie en Internationalisering van eenheid
Directeur Strategie en Beleid.

Opdrachtnemer: mevrouw E.M. Kiekebelt, (073) 680 83 03,
ekiekebelt@brabant.nl, afdeling Innovatie en Energie van cluster Economie en
Internationalisering.